

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu Häälekanaja

Nr 12

SISUKORD.

- 1) Rahu olgu maapeal ja inimestest heameel!
- 2) Naised, võtke osa omavalitsuste valimistest!
- 3) Mõnda Schveitsi Naisliidust. 4) Kirjanduslik veste. 5) Jõulu meeleolus. 6) Kümme aastat seltsi juhataja!
- 7) Mõnda kübaraist, kõrvarõngaist ja kaelakeedest. 8) Tema viimane sõna.
- 9) Kroonika.

“Naiste Hääl”

**Eesti Naisliidu häälekandja.
Ilmub 1 kord kuus.**

Toimetaja: MARIE REISIK
Väljaandja: Eesti Naisorganisatsioonide Liit
Toimetaja kodune aadr.: Jaani t. 9 Telef. 13-91

Toimetus ja talitus asub:
TALLINN, Rataskaevu tänav 22
Avatud kella 12—2 Telefon 6-52

**Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja teised lehe-
tellimiste vastuvõtjad.**

Tellimise hind: poolaastaks — 1 kr. 20 s., aastaks — 2 kr. Üksiknumber 20 senti.
Väljamaa tellimine 3 kr.

Kuulutuste hind: terve lehekülg — 30 krooni. 1 mm ühel veerul — 10 senti.

Naised!

**Lugege ise ja soovitage oma
tutavaile „Naiste Hääl’t“!**

MAISTE HÄÄL

E. NALSORGANISATSIOONIDE LIIDU HAALEKANDJA

Nr. 12

Detsember 1929

III aastakäik

*Naised, andke aegsasti ära ligemasse postkontori „Naiste Hääl» tellimine 1930 aasta peale. 1930 a. maksab „Naiste Hääl» ainult kaks krooni. Selle väikese raha eest aga pakub ta teile kõik, mis teid **naistena** võiks huvitada meie ja väljamaa elus. Soovitage ajakirja ka oma sõprade ja tuttavate ringis. Iga uus tellimine aitab kaasa seks, et teie ajakiri ja selle mõju kasvab!*

Rahu olgu maa peal ja inimestest heameel!

Jõulud on jälle kord kätte jõudmas. Igal aastal uuesti tunneme neid uue elamusena, tundub koguni, et nad meile saavad ikka kallimaks — võib olla, et möödunud eluaastate mälestused aitavad tihendada nende — aasta pimedamate päevade — erilist, kurblik-õnnelikku, rikkast meeleolu. Ja teadmine, et jõulu õhtul suurem hulk inimesi maailmas on koondunud meiega ühisse meeleolu ja ühistesse tundmustesse, aitab kaasa meile, see on nagu salapärane looduse mõjuvõim, mis köidab meid kummalises ühistundes kogu maailmaga.

See on traditsioonide suur tähtsus, et nad, kordudes ikka sama meeleoluga, soojendavad ja ilustavad meie hinge. Ainult päris kalgid ja tuiamad inimesed jäävad neile ükskõikseks. Ja kuigi meie praegune aeg sihib ikka rohkem lamedapinnalisele elumaitsemisele, ei suuda ta siiski enesest heita lapsepõlvest saadik inimeste hinge istutatuid traditsioone. Need puhkavad tundmuste püsivas sügavuses, kust neid mitte ükski jõud ei suuda kustutada või peletada. Mida oleme pärinud paljudelt eelkäinud inimpõlvadelt, see püsib meis aiamata jõuküllase pärandusena.

Traditsioonide kandjaks ja loojaks on esimeses jões naine, sest tema hing tabab kergemini salapäraseid keeled, millel helisevad inimsoo tunded nii pidulikkudel kui enesesse süvenemise hetkedel. See helin tiivustab meid, sunnib meid ikka jälle uuesti korduvale pühalikule meeleolule, mis eriti sügav jõulu õhtul

Pühade päevad ja meeleolud on traditsioonid. Nad on veel rohkem — nad on osa meie kultuuri väärtusest, meie rahva ühtlusest, — inimlikke vahekordi siduvad paelad. Igal perekonnal on

omad pidud ja pühapäevad, mis oma korduvusega on muutunud tarviduseks.

Kuid jõulupühad on rohkem kui seda. Need haaravad kaugemale üksikust isikust, need haaravad kaugemale ka üksikuist rahvastest, need haaravad kogu ristiusu maailma. Selles on nende suurus. Sellest oleneb, et nende usklik-religioosne sisu elab üle kõik usuvalu vankumised ning soojendab ja ülendab inimsüdameid oma kaunimõtelse valguse ja paleusega.

Jõulu meeleolu on igale inimesele üks ta suurimaist ja võib olla salajamaist vajadustest. Selle vajaduse on meisse istutanud aastasajad. Jõulu õhtul süveneme meie kõik mälestustesse, saame jälle lasteks. Ja kuigi sarnane meeleolu kestab vaid ühe õhtu meile teadlikult, mõjutab ta ometi sügavalt meie isikut ja selle väljendusi. Sellepärast, olgem meie, naised, ka edasi jõulu-meeleolu traditsioonide kandjaks, aitame omas kodus, omas perekonnas sellele kaasa, et jõulupäevade ilus sära jääks kustumatuks meie kodu liikmetele. Tehkem seda seda suurema armastuse ja innuga, et praeguse ajajärgu hall ja kiire ning murerikas argipäev vägisi tikub meis hävitama võimalused enesesse süvenemiseks ja pidulikkuse tundmused. Jõuluõhtu on juba ligi paartuhat aastat säranud üle maailma ilusama ja kaunisulise hääledõna all, mida inimsugu ialgi väljendanud: „Rahu olgu maa peal ja inimestest heameel!”

Hoolitseme selle eest, et ligineval kaunil ja sügavasisulisel tähtpäeval ka meie kodu kohal säraks täies hiilguses jõulutäht ning laulaksid inglid: „Rahu olgu maa peal ja inimestest heameel!”

Naised, võtke osa omavalitsuste valimistest!

Vaevalt oleme suutnud unustada ja toibuda kevadistest riigikogu valimistest, mil paari kuu kestel kogu maa oli nagu uputatud valimiseelsesesse möllu, mida iseloomustas seekord eriliselt äge vastastikune süüdistamine ja mustamine, kui juba jälle seisame valimiste eel. Käesoleval kuul juba algavad ja kestavad üle selle kohapealsed omavalitsuste valimised.

Seekord, vähemalt senini, on meeoleolu näiliselt vaiksem, võib olla, just tänu sellele, et veel pole ununenud kevadine ägedus. Tahaksime loota, et kogu valimiste kestel valitseb rahulik meeoleolu, et erakonnad seekord ei püüa võita poolehoidu vastaste mahategemise arvel, vaid pigemini oma tõekspidamiste ja tõsise töö alusel. Seda ihkab vist küll kogu rahvas, esijoones aga kindlasti naised.

Niihästi linna- kui ka maakonnavalimistest peaksid naised olema eriti huvitatud. Vanemates kultuurimaades, kus naistel tuli omal ajal pidada ägedat võitlust omi poliitiliste õiguste eest, võitlesid nad kõigepealt kätte enestele just kogukondlike valimiste õigused ja alles selle järele või nende õigustega üheskoos algas võitlus üldise poliitilise üheõigusluse eest. See on ju ka päris loomulik. Kõige ligem avaliku elu tegevuspõld naisele on peale tema perekonna — kogukond, milles ta elab ja tegutseb. Kogukondlikes üksustes tulevad otsustamisele ja sõelumisele kõik küsimused, mis on omavalitsuse enese juhtimisel. Need on aga just need küsimused ja alad, mis meid meie igapäevases elus ja selle korraldamisel kõige ligemalt puudutavad.

Nende ülesannete hulka kuuluvad muuseas meid kõiki, kuigi kaudselt, väga huvitavad alad, nagu avalikud ehitused, koolimajad j. n. e., teede ja uulitsate ehitamine ja korrashoid, vee ja valguse muretsemine linnades, mustuse äravedu, parkide, mänguplatside korrashoid ja asutamine, liikumise korraldus ja veel terve suur rida teisi puhttehnilisi küsimusi. Nende, meie välist ümbrust korraldavate ülesannete kõrval on aga igal omavalitsusel veel suured, selle sisemist elu korraldavad ülesanded lahendada, mis naistele eriti ligidal ja huvitavad peaksid olema, nagu hoolekande ühes emade ja laste kaitsega, töövõimaluste muretsemine, tervishoidlike olude parandamine, korteri- ja ehituspoliitika, koolide korraldamine ja ülevaapidamine jne. jne.

Kõigi nende ülesannete teostamiseks vajavad omavalitsuse üksused raha, seda saadakse osalt riigilt, osalt aga peavad seda kogukonna liikmed ise andma mitmesuguste maksude näol. Nende maksude määramine ja omavalitsuse eel-

arve koostamine kuulub ka omavalitsuse ülesannete hulka ja naistel ei tohiks huvi puududa ka selle, neile nii ligidasé, majapidamise kohta. Need siin lühidalt puudutatud omavalitsuste ülesanded näitavad selgesti küllalt, et meie igapäev ja iga sammu pääl kokku puutume omavalitsuste tegevusega — meie võtame vastu rahuldustundega neid soodustusi, mis meie kogukonna valitsus meile pakub ja nuriseme suure õigusega kõigi puuduste üle, mis meil seal silma torkavad.

Omavalitsuste valimiste ajal antakse igaühele võimalus määrata oma valimisedeliga tulevase kogukonna juhtivate jõudude koosseisu. Oma ligema ümbruse elu korraldamisel, mis ligidalt puudutab meid ja meie kodu, ei saa ja ei tohi meie jääda ükskõikseks. Oma praegu väga kehvades oludes ei või ja ei saagi meie nõuda, et meie kogukonnad suudaks rahuldada kõiki meie soovisid ja hädasid. Sellepärast ei saa meie ka tõsiselt võtta üleliia suuri lubadusi sel alal. Meie peame vaid kaaluma, et me oma hääle andame neile, kes meie arvates kõige parema tahtmise, nüsivuse, aususe ja oskusega suudaksid korraldada meie kogukonna ülesandeid.

Siin selle aiakirja veergudel on sagedasti küllalt rõhutatud, et meie, naised, vaatamata sellele, et meie nimepidi oleme oma riigi täieõiguslised kodanikud, oleme poliitiliselt ikkagi veel väga loitud, see on — teiste sõnadega — arenematud. Ainult sellest oleneb, et meil nii omavalitsuste üksustes kui ka riigikogus on nii lõpmatu vähe naisesitajaid.

On aga päris selge, et meie omavalitsustes peaksid ka töötama naised. Teistest maadest näeme, et omavalitsustes on naised meeste kõrval täitsa tunnustatud tööjõud. Inglismaal, mis on kuulus oma alalhoidlikkuse poolest, on terve rida suuri kauba- ja sadamalinne valinud omale linnapeaks naised — ja seda korduvalt. Sama näeme terves reas teistes riikides. Omavalitsuste mitmekesistes komisjonides tunnustatakse igalpool naiste kaastööd väga väärtuslike ja kasulikuna. Ka meie peame sinna poole jõudma. Eelolevatel valimistel on meil jälle kord võimalus antud siin samm edasi jõuda. Kandidaatide nimikirjad pole veel igalpool avaldatud, kuid arvatavasti leidub neis tänavustel valimistel siiski rohkem naiskandidaate, kui varemalt. Ka omavalitsuste valimistel on võimalus kandidaati allakriipsutamise ettepoole nihutada. Näidaku naised nüüd, et nad tahavad, et naised võtaks osa meie kogukonna elu juhtimisest. On päris kindel, et naiskandidaadid, keda üldse võeti ni-

mekirjadesse, on tublid töäjõud. Sest meil asutaks ju ikka veel naise suhtes palju nõudlikumal seisusohal, kui meeste suhtes. Neist vähestest naistest, kes meil senini on olnud tegevad omavalitsuses, teame, et nad suure innuga on töötanud mitmeski komisjonis. Meil asutaks sagedasti ekslikul seisukohal, et ainult see midagi teeb, kes palju kõneleb üldkoosolekutel. Peatöö on aga just komisjonide töö. Komisjonides kaalutakse ja töötatakse põhjalikult läbi kõik küsimused, enne kui nad jõuavad üldsuse ette ja sellepärast ongi tarvilik, et ka meil, eriti

neis komisjonides, kus arutatakse meile ligidalseisvaid küsimusi, oleksid ka naised.

Meie kodanikukohus nõuab meilt, et meie ei puuduks omavalitsuste valimistelt! Iga naine peab tarvitama siin oma hääleõigust, peab seda tarvitama oma parema äranägemise järel, andes oma hääle sinna, kust ta loodab kõige paremat ja viljakamat tööd. Meie, naiste, hädasid ja tarvidusi tunneb loomulikult kõige paremini naine. Sellepärast läheme kõik valimistele ja anname oma hääled naistele! *Marie Reisik.*

Mõnda Schveitsi Naisliidust.

Schveitsi Naisliit asutati aastal 1899. Tema liikmeks võib saada iga naisühing, kellel vähemalt 10 liiget. Igal organisatsioonil, olgu ta üksik ühing, liit, ehk mõne liidu naisseksioon, on peakoosolekul üks hääl. Peale selle on hääleõigus juhatause liigetel, (väljaarvatud juhataja ise, kellel on ainult otsustav hääl), ja komisjonide juhatajatel ehk nende asemikkudel. Liidu ülesandeks on: ergutada paremat arusaamist organisatsioonide vahel; naistesse puutuvate küsimuste selgitamine avalikus elus ja majanduslises alal; naiste huvide kaitse; ühine väljaastumine valitsusasutustes; Schveitsi naiste esitamine väljamaal. Liit on poliitiliselt ja usuliselt erapooletu. Schveitsi Naisliit on Rahvusvahelise

Naisliidu liige, sellepärast on temal ka väga palju ühist Eesti Naisliiduga, kuid siiski on vahe väga suur.

Schveitsi ei jõua ma küllalt imetleda, mis puutub tema tsivilisatsioonisse, tema kodanikkude iseteadvusse, tema jõusse lepitada vastolusid rahvuste vahel, kes elavad tema pinnal jne., kuid võrdluses Schveitsi ja Eesti vahel langeb otsus Eesti kasuks nii pea, kui kõne all naisküsimus. Schveitsis pole naistel valimisõigust ja mis iganes nad ette võtavad poliitiliselt, igalpool on tõkkes ees, ei saa nad ju kõrvalt valitsusasutusi tarvilisel määral mõjutada. Ja asi ei nihku paigalt. Hiljuti esitati parlamendis seiskohavõtmiseks hiigla naiste hääleõiguse petit-

Kirjanduslik veste.

Auhinnasaajatest meil ja mujal.

Auhinnasaajaid meil — „Looduse“ tänavu-aastaseid „kroonitud päid“ — on seekord arvult viis, neist kolm uut, senitundmatut suurust: August Kirsimägi-Kirschenberg, Richard Janno ja nooruke Edgar Saks.

Esimese auhinna vääriliseks on neist arvatud A. Kirsimägi romaaniga „Puhastu tuli.“ See järjekorraline suur ja paks teos (435 lhk.; hind 7 kr. 50 s.) kirjeldab meie üliõpilaste-korporantide elu, — seega ainet, mida seni ilukirjanduses käsitatud ei ole. Autoril, kes ise korporant ja seega kirjeldatavat elu peab otsekohesest allikast tundma, on kahtlemata kirjeldamise- ja kirjutamise-annet. Ta juustab õige soravalt, maalib selgejoonelisi pilte ja iseloomustab üksikuid tegelasi usutavalt ning kujukalt. Teos kannab aga nii tugevasti rõhutatud autobiograafilist ilmet, et raske on selle järele otsustada kui palju autoril on tõelist kirjaniku-, (s. o. looja-) annet, kirjutamise õskuse kõrval. Kirsimäe teose tugevaks, kuid ka

nõrgaks küljeks on liiga tihe side autori enese isikuga; see pole ni palju romaan kui mälestustekogu. — sellasena sisult küll huvitav, ent puhtkirjandusliku tootena ebaküps. Teose kompositsioon on juhuslikust materjali-rohkusest olenev: ajajärkused, mil autoril rohkem elamusi oli, kirjeldatakse üksikasjalikumalt, kuna sinna, kus elamusi oli vähem või, kus elamused olid vähemhuvitavad (autori seisukohalt vaadates), — jääb tühi koht. Kogu sündmustikku on võetud liig subjektiivselt, — see on teose suurim ebavoorus.

Teiseks ebavooruseks on peategelase katkendlik kuju. Kuna kõrvaltegelasi võrdlemisi väga hästi on suudetud iseloomustada, jääb peategelase kuju (muidugi sellepärast, et see autori isikuga liiga lähedalt seotud) ebaplastiliseks. Tegelikult õige ebameeldivas valgustuses esineva kergemeelse üliõpilase-elupõletaja kuju ümber püüab autor punuda sügavate hingeliste otsingute ja kannatuste aupaistet, — küsitavaks jääb aga, kas ta lugejat sellega veenda suudab. Kõige hõlpsamini läheb tal see võib olla korda noorte tütarlaste juures, kelledest ehk

sioon tuhandete allkirjadega. Rõdudel ootasid naised kannatlikult tundide kaupa, kuid said suure pettumuse osaliseks. Petitsiooni komisjoni enamus asus eitaval seisukohal ja sellepärast ei peetud ka ühtki kõnet ei poolt ega vastu, vaid anti puhtvormilikult petitsioon edasi seisukohavõtmiseks, mis ennustab halba tuleviku jaoks. Kuid Schveitsi naised loodavad, et nad vähest siiski veel võidavad, kui valitsus oma seisusoha on võtnud ja naisvalimisõiguse pooldajad parlamendis eelnõud kaitsevad. Ka seal, kus naistel valimisõigus nagu näit. kogudustes, ei rahulda see põrmugi, sest ta pole täielik. Naistel pole õigust kaasa otsustada majanduslisi küsimusi; kus need päevakorras, lahkuvad nad koosoleku ruumist. Kõlab kui anekdoot, näit. sarnane lugu: kuskil taheti ehitada koguduse ruumes uut pliiti, kuid naised ei tohtinud kaasa rääkida ja hääletada. Kas pole naeruväärne? Küll oleks kasulik meie passiivsetele naiskodanikkudele kord uuesti oma nahal tunda saada, kuidas lugu on, kui tahad tööd teha avalikus elus, kui oskad seda teha, aga ei tohi! Kas ja mis küll virgutaks meid tööle, kuna võimalus selleks ju olemas!

Schveitsi naisliidu järele oli suur tarvidus. Schveitsi iseäralistes oludes, kus igas kantonis, pea igas külas, valitsevad oma seadused, kus väga lahkuminevad majanduslikud olud, kus rahvas tõuliselt erineb, kus kõige selle tõttu huvide ei ole ühised, seal on tarvidus ühtlustava keskkoha järele loomulikult suur. Eelduseks

rahvusvaheliste küsimuste mõistmisel on oma riigi mõistmine, selleks oli naistel tarvis luua oma parlament. Kuna pea iga üksik ühing taotleb mõnd praktilist sihti, ei ole liidul kindlat kavva, mis ka vastaks liidu mõttele, olla kohaks, kus kõik eriarvamised esitatud, kus ainult sihiks naisi kasvatada mõtlejateks kodanikkudeks. Peetakse kõnekoosolekuid, avaldatakse lendlehti, kasutatakse ajakirjandust, saadetakse ringkirju, petitsioone jne. Suurt rõhku pannakse peakoosolekute peale, mis peetakse vaheldamisi Saksa ehk Prantsuse Schveitsis. Juhatus asub linnas, kus juhataja alaline elukoht, et ka sel teel võimalikult palju naisi kaasa tõmmata. Liidul on praegu 160 liiget, kelle taga tuhandeid naisi. peakoosolekutel on parem võimalus juhtivatel naistel isiklikult tuttavaks saada üks teisega.

Schveitsi Naisliidu kaudne mõju on suur. milleks kaasa aitavad liidu kirjastusel ilmunud broshüürid kõige mitmekesisemate küsimuste üle. Liidu liikmeks ei ole mitte ainult puht-feministlikud ühingud, vaid igasugused teised üldkasulikud ühingud, näit. karskusühingud, õpetajate, ämmaemandate ühingud jne. See kirju koosseis kasvatab liikmeis asjalikkust ja distsipliini, võraste olude mõistmist: ja äratav solidariteedi tunnet. Schveitsi Naisliidu ajalugu on täis kibedat võitlust oma ideede heaks, sest alati kerkib üles tema kompetentsi küsimus, ta ei tohi üht, ta ei tohi teist teha. Mitmesugustes kutsetes on üksikud naised ennast maksma pannud tubli tööjõuna, kuid edasipääsmine juhtiva-

paljud leiavad „Puhastustule” peategelases endi paleuse; kriitilisemalt asjasse suhtuvale lugejale see kuju vist väga ei imponeeri.

Tunduvat pööret noorema põlve ellu ning olemasolu mõttesse suhtumises näib osutavat teose lõpp, kus elupõletajast saab tööinimene, kergemeelsest nautijast kohustetäitmisele anduja. Lõpp — kuigi noorusliku naiivsusega kirjutatud — levitab teose paljudegi puudustega; mitte esteetiliselt nähtusena, vaid eetilisel paljutöötava viipena, mis näib väljendavat tervemise-tendentsi noorema põlve hingeelus.

Puhtkirjanduslikult „Puhastustulest” õnnestunud on teise auhinna kroonitud romaan „Metsmees” (216 lhk., hind 4 kr. 80 s.), mille autoriks R. J a n n o. See kompositsiooniliselt eeskujulik, hästi läbi mõeldud, tihe ja kindla käega keskendatud teos väärrib tõesti romaani nimetust, ületades vormi-täiuslikkuse mõttes paljude vanemategi autorite tooted. Nagu Kirsimägi, nii toob ka Janno meie kirjandusse uudse, seni käsitlematu aine: hõimu-küsimuse, mida ta kujutab väga õnnestunud. Sündmustik on paeluv, veenav ja veetleb lisaks veel

heaüdamlikult iroonilise värvinguga. Janno tundub olevat palju eeldusi, mis lubavad oletada, et „Metsmees” tema viimaseks teoseks ei jää.

Romaani tegelased on väga tänselt ja usutavalt kujutatud; mitteusutavaid liialdusi ei tundu ka sääraustes kujudes, mida käsitletakse ilmselt naeruvääristades. Peakuiudesse on autor osanud kätkeada nii mitmekesiseid ja erilaidilisi tunnete-sugemeid, et need värsketena meele jäävad pikemaks ajaks. Teoses on lihtsate vahenditega saavutatud meeleolu-pildikesi, asjast üleolevat *bonhomie*'d, (meil puudub eesti keeles selle mõnusmugava väljendise vastand!), muhelevat nõokamist ja varjatud elutarkust; kõige lisaks natuke loomise-rõõmu ja värsket eneseväljenduse iha. Nii siis esikteose kohta sugugi mitte vähe voorusi!.. Olgu siin mainitud, et juba lähemal ajal ilmub romaani soomekeelne tõlge, — ka omamoodi kiiruse rekord meie oludes!

Teise auhinna sai „Looduse” romaani võistlusel ka juba varem kirjjanikuna katsetanud, R. S i r g e kolossaalne kahekõiteline (mõlema

le kohale on väga raske. Näit. töötab Bernis dotsendina tuntud keemiateadlane Gertrud Woker, kes on ilmutanud suur hulk teaduslisi töid, kuid professuuri temale ei anta. Schveitsis on juba naisprofessorid, kuid nende arvu suurendamisega ei rutata.

Õigusetähe olek on paremaks tõukejõuks ja Schveitsi organiseeritud naised tegutsevad väga elavalt, alati valvel olles, kus kohal ja kuidas kõige otstarbekohasemalt oma õiguste laiendamise suunas midagi ära saab teha. Paremaks näiteks, kuidas Schveitsi naised visalt ja sihikindlalt töötavad, on mineval aastal ära peetud suur naiste-töö näitus „Saffa”, mis ülihästi õnnestas. Näituse komitee liikmed jutustasid mulle näituse ettevalmistamisest. Kolm aastat tehti suuri jõupingutusi, et koguda tarvilikku andmeid ja neid läbi töötada. Alguses oli palju pilkamist kuulda, noh, naiste asi, oli ka rahaliselt raskusi, kuid kõigest saadi üle. Näituse korraldamiseks volas ootamata suurel arvul toetussumme kokku, näit. raskemal silmapilgul tundmata isiku poolt 100.000 fr. Kantoni valitsused määrasid oma naistele summe eeltööde tegemiseks, samuti riigivalitsus. Ja näitus sai suurepäraline, seal sai tutvuneda kõigeaga, mida naised teinud ja teevad, aga ka kõigeaga, mis naise töö hõlbustamiseks tehtakse. Näitus töötas suure puhtakasuga ja Bern oli üliõnnelik, sest siia volas rahvas kokku murdu kaugelt ja lähidalt ja andis erakordseid teenistusvõimalusi. Näitus oli parem hääleõiguse propaganda. Kõik

suured Schveitsi naisorganisatsioonid pidasid sel ajal Bernis oma koosolekuid ja tegid kihutustööd. Enne avamist vedasid näit. naised hiiglasuurt tigu läbi linna, mis demonstreerima pidi, et naised sellega leppida ei taha, et hääleõiguse asi tigusamme teeb.

Nüüd läheb töö harilikus tempos edasi. Veidi kokkupõrkeid on Nasliidul oma liigetega karskusorganisatsioonidega. Viimased ei olnud sellega näit. nõus, et „Saffal” puhvetid ei olnud täitsa alkoholi-vabad. Peakorraldus oli küll naisorganisatsiooni käes, kes ellu kutsus ja üleval peab alkoholivabu restoraane ja kohvikuid, kuid appi kutsuti ka väljaspoolt teisi restoratoore. On ilus töö, mida karsked naised siin teevad. Olen külastanud mõnd alkoholivaba söögimaja ja kohvikut. Hea odav köök, mugavad ruumid, lugemistoad jne. Need on rahvaköögid paremas mõttes. Naisliit on küll karskussõbraline, kuid ta ei saa enast siduda ühe organisatsiooni tegevuskavaga, kuna ju karskusküsimus on nii õrn küsimus ja tekitab lahkkelisid, pea sama ägedaid, kui usk ja parteipoliitika. Kui kõne all aga alkoholiseadused, siis võtab Naisliit alati karskust pooldava seisukoha. Kaugemale ta minna ei tohi, sest tema sihiks on ju koondada kõiki naisi. See ei rahulda karskusorganisatsioone ja mõned ähvardavad isegi väljaastumisega.

5. ja 6-mal okt. pidas Schveitsi Naisliit oma peakoosolekut Appenzellerlandis Herisau. Peaaruanandes peatati pikemalt „Saffa” juures. Näitusel pidasid korda kaks naispolitseinikku, kes

kõite hind kokku 12 kr.) romaan „R a h u ! L e i b a ! M a a d !” Kui eelmainitud kaks teost palju võidavad käsitletud aine uudsusega, siis Sirge teos kaotab niisama palju sellega. et see teisendatud kujul uuesti esile toob A. Jakobsoni „Vaestepatuste alevi” ainetiku. Ei saa ütelda, et Sirge ainet käsitleks halvemini kui Jakobson; võib olla teeb ta seda koguni paremini ja väarikamalt, — ent see kõik ei suuda muuta saatuslikku asjaolu, et Jakobson Pärnu Rääma alevi elanikke kirjeldas e s i m e s e n a, Sirge Tartu aguli-elanikke aga kujutab pärast teda.

Kolmanda auhinna saanud Edgar S a k s (romaaniga „K o d u t u”, mille hind 5 kr.) ja Ernst K r u u s t e n (romaaniga „Mineviku jahil”, mille hind ka 5 kr.) võidavad jällegi aine-uudsusega. Esimene kirjeldab vananeva talutütre kurbloolsust, teine antikvaaride jahti väärtuslike esemete peale ning pealesõjaaegset sahkendamist. Stiililt ei paku kumbki teos palju, sündmustiku tõttu väärivad aga mõlemad teatavat tähelepanu.

::

Tänavuseks N o o b e l i kirjandusliku auhin-

na saajaks on saksa kirjanik T h o m a s M a n n, — suurus, millega võrreldes väikeseks muutuvad isegi meie suurimad ja tunnustatumad tähed, kõnelemata äsjakroonitud „Looduse” laureaatidest.

Thomas Mann sündis 6. juunil 1875. a. Lübeckis, vana põliselt rikka ja kultuurilise perekonna võsuna. Tema esimene novellikogu ilmus a. 1898; kuulsaks tegi teda suur ja kogukas romaan „Buddenbrooks” (1903), milles ta kirjeldab Lübecki rikka ja kultuuriliselt arenenud perekonna tõusu ning langust nelja põlve kestusel. Sellele võrratule suurteosele järgnesid romaanid „Königliche Hoheit”; kogult väiksem, kuid sisult üllatavalt peen „Der Tod in Venedig” ja pärast maailmasõda lõpetatud monumentaalne „Der Zauberberg”. Teoksil on autoril piibliainet käsitlev romaan, mille peakujuks Joosep; siin-seal ilmunud katked lubavad oletada, et sellestki romaanist saab kõrgeväärtuslik meistriteos.

Thomas Mann võlub imepeene, sisimaid hingeliigutusi paljastava, ent ometi diskreetse isiku-kirjeldusega, haruldaselt selgejoonelise ja

Naisliidu kulul Hamburgis prl. Josefine Erkensi juures õppinud olid. Prl. Bader, Genfi sotsiaalse naiskooli õpilane, on Londonis kommandant Aleni juures oma ettevalmistuse saanud ja Lausanne'is juba kohal. Henriette Hartmann õppis samuti Hamburgis. Bern ja Lausanne on ainukesed Schveitsi linnad, kus naispolitseinikud ametis, kuid Naisliit loodab, et ka teised linnad ajajooksul aru saavad, et naispolitseinikka hädasti tarvis naiste ja laste huvides. PeaaruanDES nuudutati ka Schveitsi Naisliidu tööd rahvusvahelistes organisatsioonides, Rahvasteliidus ja Rahvusvahelises Naisliidus. Schveitsi naised lugesid oma auks, et kaks schveitslast, prl. Zellveger ja prl. Gourd osa võtsid segakomisjonist, kus kaaluti Rahvusvahelise Naisliidu ja Rahvusvahelise Hääleõiguse Liiga töö ühtlustamist, võimaluse korral isegi ühinemist.

Peakoosolekul annavad ka Liidu komisjonid aru omast tegevusest. Rahvuslise kasvatuse komisjoni ülesandeks on tutvustada naisi oma riigi korraldusega. Komisjoni asutamisel rõhutati, et naine kui ema ja kasvataja avaldab suurt mõju noorsoo peale, võtab osa ühiskonna elust, aitab luua avalikku arvamist, olgugi, et ta veel täiskodanik ei ole. On lubamata nähtus, et ta ei tea, miks ta schveitslane on, kuidas ta riik on tekkinud, kuidas erineb naaberriikidest, mida Schveits teistelt vastu võtab ja mida ta teistele pakkuda suudab. Oma riigi paremaks lundmaõppimiseks soovitati üle maa korraldada ajaloo- ja kodanikuteaduse kursuseid.

Kõige mitmekesisemalt valgustati rahvuslist demokraatia ja rippumatuse ideaali, eeskuju, mida Schveits võib anda teistele ilmarahu seisukohast leplikkusega lahkuminevate rahvuste vahel. Komisjon seab kokku igasuguseid käsiraamatuid nende kursuste jaoks. Komisjoni õhutusel hakati pidama iga aasta „kasvatuspäevi“, esimene peeti a. 1923 Lausanne'is. Korraldati ankeete: noorsoo patriotism ja internatsionalism, kooli ja kodu vahelkord. Komisjon töötab kontaktis naisõpetajate organisatsiooniga.

Perekonna abiraha komisjon uurib üksikasjaliselt lasterikaste perekondade toelamise küsimust, kogub andmeid vastava selgitava broshüüri jaoks. Komisjon on astunud ka tegelikka samme lasterikaste perekondade kasuks, näit. ametnikkude palgaseaduse arutamise ajal. Juriidilisel komisjonil oli võimalik aru anda nii mõnegi uurimuse lõpuleviimisest, nii mõnestki esilisest valitsusasutustest. Tehti ettepanekuid avaliku kõlbluse kohta käivate nuhtlusseaduse paragrahvide muutmiseks, avaldati oma seisukohad vanaduskindluse seaduse asjus, katsuti mõjutada kutsehariiduse seadust naistele soovitavas sihis, võeti osa tuberkuloosi vastu võitlemise abinõude arutamisest. Tsiivilseadust kavatakse osaliselt ajakohasemaks muuta ja naised töötavad juba tükk aega oma paranduste kallal, mida kavatakse ette panna, kui seadus arutusele tuleb. Sama komisjon õhutab ka naispolitseinikkude ametisse panekut, nagu juba eespool tähendasin. Aas-

tasakaalustatud kompositsiooniga ning stiiliga, mida vääriliselt hinnata võib üksnes see, kes suure meistri teoseid on lugenud. Soovitame seda teha kõigil, kes saksa keelt oskavad. Eesti-keelses tõlkes Thomas Mann'i teoseid kahjuks pole ilmunud.

Molli Päll.

Jõulu meeletulus.

Kuusjed mägedel.

Juba imvel, päifeletoomas unistajid nad lumiseid talveid ja reetseid; unistajid, aupaevast-jõuluit -- need noored kuusjed mägedel.

Wimaks ometi läheneb lumipilv ning lühimait fangestanud maapind põimib endale pehme waiba lanja walgelid lumehelbeid nagu langewaiht lillelikki ja aihub magusasse unne nagu laps ema kätel.

Singlavad laotuseid alla peenefunktsioonid, niipiljervalkjed räitfakad.

Noored kuusjed haaravad ejuimejed lumelapjed haljasje hõlma, kallistades neid kohmetute ofasnäpudega kõwasti, kõwasti nagu fangelt jaabumid, kalleid omakleid.

Kuusjed armastawad lund, fejt lumest tunnemas nad jõulude lähenemijt.

Unne langedes tulewad kuusfedele juurepäewad: neid ehitafie nagu mõrsejaid; neile hõiskawad lapjed; neile jorawad tubanded tuled nagu inglifilmad.

Neid ümbritsevad elawate olemuste joe hingear; neid hellitab inimeste armastus, jama hele ja meelew fui fewadellm.

Ja ujuvad kuusjed jattumwat toda armastuif fanaks, fawaks, -- jattumwat igawifuni.

Ei aima kuusjed, et inimejed on kalgid, et nad on balastamatud, jalmid ning armastawad ainult ife-endid...

Olles fajuatanud kuusfede noornje, wärskufe ning haljufe, olles hingunud enesesse loqu nende walgufe aroomi-ehuifdi, olles tantfunud nende ünber joobumifeni, -- riifumwad nad puufefed paljaks, heidamaw jõulufunungannad prüqihumifusje, wälja toorni ja tuule lätte ning lajewad neil jeal furra nagu ferjustel... ilma matnistõnedeta, ilma lauluta, ilma aupaufudeta, ilma fella helinata...

Kuusjed ei tea foda. Ja teadmatus on õnnefe neile.

Was unistamaw mägede kuusjed laumijt, fejtwaif ehujt all orus, inuuringis. Was anduwad unelmale peifumusteta kas wõi ainja õhtu feffel.

tal 1927. saadeti 26 suurema Schveitsi linna poliitseiülemale küsimusleht järgmise sisuga: 1) mil määral tarvitab politsei juba praegu naiste kaastööd, 2) mida loodab politsei naispolitseiniku ametisse panekul ja missuguseid ülesandeid kavatseb ta talle anda? Vastustest selgus, et poliitseiülemate enamus pooldab naiste osavõttu politsei tööst ja et erateel väga sagedasti kasutatatakse naiste kaasabi tegelikult.

Schveitsi Naiskutsete Keskkohht, mis avati aastal 1923 ühiselt „Schveitsi Naisliidui” ja „Schveitsi kutsenõuande ja tööstusõpilaste hoolekande ühingu” poolt, on väärtuslik asutus. Tema ülesandeks on edendada naiste tööd kõigil kutsealadel ja palgata töö! Tähtsam ja põhjapanevam töö sel alal on kutseuurimus, põhjalik tutvumine kõikide kutsetega. Schveitsis on palju tööstusettevõtteid ja hulk naisi teenib omale vabrikutööga ülespidamist, ei ole lihtne ülesande juba üksi naise vabrikutöö kohta ülevaadet muretseda. Kutsealad on palju: kaubandus, käsitöö, põllumajandus, kasvatus, haigeravitus, sotsiaalne töö, teadus, kunst, kunstkäsitöö jne. Mitme ala kohta on juba andmeid kogutud, mida kasutada saab. Kus juba psühhotehnilisi uurimusi tehtud, võetakse ka need arvesse. Korjatakse ja uuritakse üksikute kutsete kohta käivaid seadusi (näit. drogisti, naisõpetaja, ämmaemanda, masseerija kohta). Kogutud materjalist seatakse kokku lühedane teatava kutse kirjeldus, mis peasjalikult määratud kutsenõunikule,

õpetajale, kirikuõpetajaile ja hoolekandetegelelastele. Kutsenõuande ja koha kuulamine ei ole keskkoha ülesanne, seda tööd teevad paremini üksikud kantonid oma asutustes, kuid väga palju pööratakse järelepärimistega keskkoha poole, mida teevad kutsenõuande kohad, naisseltsid, tööliste kutseühingud ja üksikisikud. Naiskutsenõunikudega ollakse alalisel ühenduses, peetakse ühiselt kõnekoosolekuid, korraldatakse kursuseid jae. Tööturgu peetakse alaliselt silmas, pannakse tähele, missuguses kutsetes tööjõude liiga palju ja kus neid liiga vähe. Tihe on ka koostöö kutseühingutega, keskkohht aitab neid jõudumööda organiseerimistöös. Riigi- ja omavalitsuste tööõigusesse puutuvaid teadusi jälgitakse ja uuritakse, ja tehtakse omalt poolt parandusi. Keskkohht toetab igat püüdu naise kutsetööd tõsta, et parema tagajärjega võidelda saaks põhimõtte eest: ühesugune töö, ühesugune palk. Keskkohht sõidib väärtustuste vastu igal kutsealal.

Schveitsinaised on töökad ja tublid, kuid nad elavad üle ajajärgu, mis meil Eestis juba selja taga. Nagu meie ennesõjaaegsetes oludes, on ka siin naisliikumise juhid alalise tule all. Neid arenenuid naisele täiskodaniku õigusi nõudvaid naisi ei mõista ei toeta ja ei hinda küllalt naissmass, meestest rääkimata, kes selles küsimuses üldiselt on väga alalhoidlikud. Nagu meilgi omal ajal, on neil naistel sagedasti nagu raiskuläinud aupaiste ja ei ole ometigi muud, kui igatsus vabaduse, eriti tegutsemisvabaduse jä-

Las hääbumad teiste õnne nimel!
Mit ainult ongi faunis surra.

Jõulukingid.

Südaõõni vilguvad tuled afendes enne jõulu: valmistatakse jõulukinke.

Woolitakse, maalitakse, tikitakse, õmmeldakse, kombineeritakse igasugust nipet-näpet.

Salapärahes waiatuses hilju valmistavad wäiksed üllatused naiselt mehele, lapselt emale, emalt lapselt, sõbralt sõbrale.

On kogutud jendikefi mitu kuud ette, et võida osta tarwisminemat materjali,

Naiwne, lapselik, kuid liigutaw komme. On ju?

Meie kuim-ärilisel sajangul frimpsutab ehk üliarenenud kodanik huuli: „Mis liigutaw! — Lihtjalt wäikekodanik, maodu, wõõrapärane, halenaljafas traditsioon!”

Iga tinkija ootab loomulikult wastukingitust, mis võimalikult ületaks kingitud eseme wäärtuse. Sa üldse, — olge lahke, ütlege, mida võib pakkuda meie aja inimejele tikitud taskurätikufott, kohwifannu-joendaja, lambiwari wõi roosidega ja meelespealilledega kaunistatud õõkingad?

Need kõik on ejiifade, -emade ejemed, mis panevad meid kas unigama wõi haigutama.

Meie joomid jõuavad sama kõrgel kui laew ookeani lainete turjal.

Ihkame kingituseks kõigepealt tehnika inimejd: autofid, radioaparaate, elektrifööte jne.

Ihkame moe wiimjeid farjatusi, tema juurfaawustsi karusnahkades, fiidides, pärleis.

Ihkame pangatshette, ehk ümbritte täis kroone, kroone, kroone...

Olles saanud ajakohase kingi, himustame temale lijakis weel rooge, mis pikantusega kõrwetawad keelt; himustame ehtjat wiina, mis ajab fihama mere, loorib uduga jilmad; laenab ebaharilikku julguist, tekitab rõõmu, joowastust ning aitab unustada ebameeldimad momendid äripäewast.

Näete, mida kõik meie oskame ihaldada!

Meie joomid ja ihad jõowad meie jüdameid nagu uis õuna. Nad fihutawad meid taga, piitjutades armutult nagu tige, julm töömees wäjinud hobuseftronu.

Sõbudemaale, fiillusfjarwe awauje juure piitame jõuda iga hinna eest, kuigi faabufime sinna juure

rele. Nagu kuri unenägu tulevad meele meie naisliikumise algaastad, oled unustanud mis oli, oled harjunud parema olukorraga. Siin saad õieti aru, et meil suuremaks kohustuseks on hoida oma õigusi ja väsimata edasi töötada Eesti naise seisukorra kindlustamiseks, selleks eestkätt arendades töövõimalusi, sest pole iseseisvust, pole vabadust, pole midagi ilma ainelise aluseta.

Kas meie tõesti laisalt pealt vaadata tahame, kui Eesti kiratseb omas kehvuses? Kas meie kaasa aidata ei taha, et lähemale pääseksime ideaalile: oma riik, kus i g a kodanik saaks elada inimvääriliselt?

Bern, 24. X. 29. .

M. Kurs-Olesk.

Kümme aastat seltsi juhataja!

Õktoobri kuus pühitsetes proua Anna Tõrvand-Tellmann Tallinna Eesti Naiseltsi 10-aastast juhatamise juubelit, mille puhul seltsi juhatuse korraldusel oma juhatajale ja kaasaegsele seltskonnategelasele kontsertaktiive komertskooli ruumies, kuhu oli kogunud suurel arvul meie tuntuimaid kooli- ja seltskonnategelasi ning endiseid ja praeguseid õpilasi, isiklikki tuttavaid ja austajaid.

Peale muusikalisi ettekandeid järgnesid termitused hulgaliste lillede ja väärtusliste kingidega. Järgnes mõnekümne õnnepoimi telegrammide ettelugemine juubilaril sõpradelt ja austajatelt ning paljudelt kodumaa liitudelt, naisseltsidelt Tallinnast, Tartust, Pärnust, Võrust, Türist jne. Pr. Anna Tõrvand-Tellmann on sündinud ülenurme mõisas Tartu lähedal, kehtkooli hariduse omanud Tartus M. Grassi tütarl. erakümn. 1913. a. lõpetas juubilar Riias pedagoogilised kursused kehtkooli õpetaja kutsega ja käesoleval aastal Austria Wiini ülikooli õigustea-

duze ja riigiteaduse osakonna. Pr. A. T.-T. valiti 1915. a. Tall. linnavalituse poolt T. L. 1. T. G. juhatajaks, kus jeniini on töötanud 10 aastat juhatajana ja viimased aastad õpetajana, — peale selle on A. T.-T. õpetajaks Riigi kunsttööstuskoolis. A. T.-T. on tähelepanuväärivad teened meie Eesti kooli ja noorsoo kasvatamise alal. Juubilar on kolme esimese eestikeelse kehtkooli asutaja Tallinnas 1. L. T. G., 2. L. T. G. ja Kaarli koguduse gümn. A. T.-T. on julgesti mõidelnud Wene walituse ja Saksa okupatsioonil ajal meie noorte eestimeelsuse kasvatuse eest.

A. T.-T. julest on ilmunud Saksa kirjandus-ajaloo õpperaamat ja uute keelte metoodika raamat. Naiseltsis asutati 1917. a. Aludes 1919. a. Naiseltsi juhtimisele, on pr. T.-T. väsimata pühendanud oma aega, jõudu ja võimet meie naiste isefeiõuise, poliitilisele ja waimilisele arendamisele. Oles A. T.-T. tawana Rõugu liige ja kahel istangjärgul linnawolik,

hiline misjega, kas wõi paar tunnikest enne hingekella helijemist. . .

Waadake, kui kirjuline on meie hing! Ta ei jalli wesiõid elamuji. Ta ei kannata jeteo aeglust.

Ah, kiire on meil! Mii ime kibekire, et ei wõi enam sammugi teha jalgsi, wõi sõita hobusega. Masin, masin on meie päästja!

Masin wiib meid edasi linnutiimul. Masin wuhjeb üle kõigest wanamoelisejt, aeglasest, sentimentaalsejt. Masin purustab kõik, mis jääb talle ristiks ette.

Sa kujutlegi ometi! Meil, ruttajail, pole kahju jellest, mis purineb. Meil pole kahju õrnast, hingawast lillest, mis wariseb põrmu meie masina rataste all. Meil pole kahju loomast ega inimestestki. . .

Tunnistame awalikult: „meie liikumise tempo on hullumeelne, kuid ses tempos on elu, wõrratu waim!“ —

Do, ärge juurustelge, ärge hoobelge, teie masinanimene! Teie teete jeda ainult wäljaspool ennaft, wäljaspool oma tõelise olemust! Teie kannate maski, et näida etrawagantsena, ebaharilikuna. Mii ju?

Rodus, jõululaupäewal olete footuks teine inimene. Teid on teinud taltfaks too salapärane, ülew waius, mille jaatel algawad kõik suured pühad.

Deset toda waiust mõistate teie hinnata ka wanamoelise traditsioone, ka naiimi tunneteilma, ka piisike, odawaid jõulukinke. —

Kuulge, teie auto- ja lennukinimene! Teil on ju piisarad filmis, kui teie wäike poisu wõi tüdrukene annetab jõuluõhtul teile omatehtud „maali“, mis kujutab mingisugust fantastilist looma. Pole ta jänes, pole koer ega eesjel. Pigemini mõni drafoon wõi lendaw kala.

Laps näeb temas ometi koera: on kirjutanud abitude hieroglyifidega maali alla „Bella.“ Teie wõtate kingi tänuilikut vastu ja riputate ta wähe-malt jõuluõhtuks seinale nagu oleks ta teie lugupeetud ja kallid jahikoera täpne, loomutruu pildistus.

Millega seletada jarnast metamorfoosi, jarnast muundumist? —

Pühad on toonud teid ligemale iseendale. Saks õhtuks olete jaanud lihtjameelseks nagu laps. Sellepärast pääsete ka jõulul lapse hinge weetlewasje jala-ilma.

Etz ole kaunis too ilm? Mii lihtne ja ühtlasi jumalikult tõrgelemuline. Mii helde ja lahke iga elawa ning ijei elutu olemuse suhtes!

Jõulud on lastepühad. Saagem lasteks ühes

on N. T. T. alati südilt mõidelnud naisõiguste eest. Pr. N. T. T. võib tagasi vaadata oma väsimata töö ja tahte saavutuse peale ka kui Nõmme rinnalaste- ja emadekodu hooletogu juhataja 10 a. jooksul.

Nõmme rinnalaste- ja emadekodu on asutatud Tall. Naiskõhli poolt 1919. a., kuhu algul vastu võis võtta ainult kuni 10 last ja millest aja jooksul

on kujunenud moodsam laste marjupaik Cestis, kus praegu ulualust leiavad üle 140 laste.

Pr. N. T. T. on meie Naiskodukaitse mõtte algataja ja ellu kutsuja Cestis. N. T. T. algatusel ja organiseerimisel asutati 1925. a. Tall. Malevi Maleva juure esinene naiskodukaitse jsk. „Linda“, ning juubilar oli selle esimene kuni mõõdnud aasta sügi-

Tallinna maleva 5-dal aastapäeval annetati hoolsusmärk — valgerist kaitseliidu keskkogu poolt järgnevatele Tallinna ringkonnanaiskodukaitse liikmetele: pr. A. Tõrvand-Tellmann'ile, pr. A. Looberg'ile, pr B. Suits'ile ja pr. E. Waldmann'ile. Ülesvõttel puudub pr. Waldmann.

lastega. Mängigem papphobustega, mattjänestega ja nartstittedega kogu jõuluõhtu. Ei, mängigem kõik kolm pühapäeva.

Ürgem mõelgem millestki muust, kui kollest naitiist luulest, mida hooab laste mängunurgast, weetlemast fantaasia iluwallast.

Tollesse naitiisüütusse õhkkonda lastubki jõuluõöl taevase kingina raha, mida vajame hädalisemalt kui autot, raadioaparaati, ehteasju, pikantseid toite ja igatki kallihinnalisi jõulukinke.

Saagem lasteks: kingigem ja mõttem kinke vastu lihtjameelselt.

Kolm ahvi.

Shintoujulistel jaapanlastel on jumalus Sarudo-Sifo no mikoto — teede isand, kellel on kolm sulast, kolm müstilist ahvi — Mizaru, Kifazaru, Sivazaru.

Õigigi kolmest valmistatakse kujud jarnastena: Mizaru katab filmad kättega ja ei näe midagi paha.

Kifazaru katab kõrvad kättega ja ei kuule midagi paha.

Sivazaru katab suu kättega ja ei räägi midagi paha. —

Sumalik sümbool! Kui kerge oleks elada, kui

mõikime mitte näha paha, mitte kuulda teda ja mitte temast rääkida!

Oleks meil mõni juur, juur fond, rikka ameerika-mõie austraaliaonu pärandus, mis määratud „iga hea asja jaoks“, siis kingikime tolle fondi armel igasse peresse kolm ahvi — Mizaru, Kifazaru, Sivazaru — kujud.

Kingimata kingikime, kuigi on kirjutatud: „Sina ei pea tegema endale ühtegi niferdatud kudu, ega ühtegi nägu, ei jekt, mis taemas üleval, ega jekt, mis all, maa peal, — Sina ei pea neid mitte kummar-dama.“

Õhjumalate kummardamine on meie mõõras-tam. Ja ega meie noid ahvikesi ei kummardataksi. Meie filmitejeme maid nende jügamsümbolseid poose, et tuletada meelde kolme voojuht: mitte näha paha, mitte kuulda paha, mitte rääkida paha.

Oleme kirglijed, järjekindlad pahaõngitijed. Beab tunnistama: meie elutiigis on õngitijail tööd küllalt.

Minemal aastal registreeriti üle riigi 64 (kuus-kümmend neli) tuhat süütegu. (Kui palju on aga registreerimatu!) —

Tuhanded, tuhanded on patustanud varandus-

jeni. Praegu on pr. T.-T. Tallinna ringhonna kodu-
kaitse esimaine ja keskjuhatare liige. Kaitseleitud kesj-
kogu on pr. M. T.-T. teeneid kaitseleitud ajal määri-
lifel hinnatud, annetas M. T.-T. Tall. Malewa
5. aastapäeval hoolsusmärgi „Walgeristi.“

M. T.-T. oli üks agaramatest ühistöötegelastest
wabadusjõja ajal. Ta oli warustusosakonna juha-
taja ja toimetas isiklikult annetuist frondile, jattuudes
mõnigi kord oma abilistega waenlase tule alla. Pr.
M. T.-T. wõttis ka seltskonnas esimesena üles lipu
annetamise küsimuse meie sõjaraie ühustele. Esi-

mane lipp Gestic annetati pr. T.-T. algatusel ja eest-
wõttel Naiskõltsi poolt 1927. a. esimesele rügemen-
dile Narwas ning teine lipp Käesolewal aastal all-
ohwitseride koolile.

Naiskõltsi juhatus soowib veel palju, palju jõudu,
tahet ning raugemata püüwust pr. Anna Lõwmand-
Tellmannile, ja loodab, et „Naiskõltsi“ rohke-
armuline lugejaskond heaks wõtab Naiskõltsi kera
algatuse, auastada meie parimaid isamaa-tütred nende
seltskonna tegevuse tähtpäemadel.

Tallinnas, 15. nov. 1929.

Mõnda kübaraist, kõrwarõngaist ja kaelakeedest.

Siu on suur lihtsus ja suur on kunst wäljajõuda
jelle lihtsusele, kus ei kuhjata enam ilustusi üksteise
otja ja mitmesuguselt ilustatuid esemeid ühe inimese
selga. Ilustustiga peab kokkuhoidlik olema, et nad
ei warjaks meie isikut nii, et meis waid mõni kaunist-
tatud ühiküsi peatahelepanu osaliseks ei saaks. Riie-
tuse tagasihoidlik, wõi wäike, julge kaunistus peab
waid rõhutama meie omapäraust, ilmet. Ta on
waid abinõu, mitte süht.

K ü b a r a i s t rääkides, küsime esmalt: milline
otstarb on temal? Esiteks, ta kaitseb meie pead il-
mastiku mõjude, — külma, tolmü ja niiskuse eest.
Sealjures peab ta olema kenaks raamiis näole,
nagu pildile raam, mis wiimase ilu veel tõstatab,
rõhutat. Kuid, kui walime liiga silmapaistwa raami,
kaotab pilt omast ilust, jääb tahaplaanile. Sama

lugu on ka kübara walikuga. Teame, et enamus
kübarakaupluste waateknaist on täis rohkesti ilus-
tatuid ja keeruliste lõigetega kübaraid. Seal on kü-
barat nähtawasti omaette terwikuna mõeldud, jelle
kandjatega arwestamata. Sest kui jellise, kõigiti
„riffaliku“ peatatte pähe paneme, leiame, et ta kui-
dagi ei taha sobida, ja tõttome jälle uude kaupluse,
kujume kübaraid pähe ja peast, kuid ikka parajat ei
leia. Ja kui siis juba jellest otjimiseft wäsinud ja
tiidinenud oleme, ostame wiimaks ühe, ütleme halli,
kuigi meil joom oli punast kübarat muretjeda. Sageli
harutame kodus kübaraist „garnituurid“, katsume teda
muuta, wõi kanname ta niisama; rahulolematusega,
„et on ka üks.“ See ei peaks nii olema. Peame
teadlitumad olema jelles, mis meile sobib. Meie
hindame ja armastame ikka jeda, mis wõõrsilt too-

õiguse wastu, tuhanded riigi wastu, mitmed kümmed
ligimeie elu wastu.

Kogu too pahn jäetaks wälja awalikult waate-
mijeks ajakirjanduses.

Sori, nuhi, jõrmitse ühistondlikus priigikastis
kuni tolm ja tahm matawad kinni ju hinge!

Ka lapsed tohiwad jorida. Ja joriwadki haiglase
uudishimuga kuni kaotawad meeleterawuse wahetege-
mijeks hea ja kurja wahel.

Kui nad ometi oskaksid katta kättega filmad, nagu
ahw Wizaru, et mitte näha paha! Wähemalt ajuti-
jelt mitte näha!

Ent kuidas juudawad nad jeda, kui meie kodanik-
fudeist on paljud jurnitud kogu oma pahede ja woorus-
tega nii kitsastesje elamutesje, et külg hõõrub meri-
seks külje, et wanade haigestaw hingeõhk mürgitab
noored juba kättis. Siig wara ärkab huwi kõige kõ-
mulise, laadamaigulise wastu, ropenduste, ebawoo-
ruste wastu.

Kurb on! Kuid karkem juu kahe käega nagu ahw
Wizaru ja ärgem rääkikem paha pühade puhul,
kuigi aasta jõuab lõpule ja pahede jalm on jälle
ääreni täis elu haganaid — süütegusid. Wiskame
pühade tülles tolle seltskondliku, ääretu-juure müs-

tushunniku peale walge unustuslinniku. Wiskame ta
peale kahe käega puhast, wärsket jõululund ja rohelist
offi jõulu pühitsetud kuuseft.

Ning waitime. Waitime nii, nagu ei hingakski
meie enam. Nagu oleks haiktunud kangukse harilik
elu ja jäänud järele meel ainult ilus muinasmaailm,
kus wõime efsimatult weeta kolm pikka päewa aasta
wiimajest kuust.

Oleme wäsinud, tülgastunud kõigest pahest, kur-
juseft, inetuseft.

Tahame näha kauneid pilte.

Tahame kuulda lugusid õilsatest tegudest.

Tahame rääkida head inimestest
üldse — kas wõi ainult pühade üllatusena...

Sellepärast juleme oma meeled kõigele pahale,
inetule nagu jeda teewad kauge idamaa miistilised,
siimboolsed ahwid.

Küõ Orvik.

Tema viimane sõna.

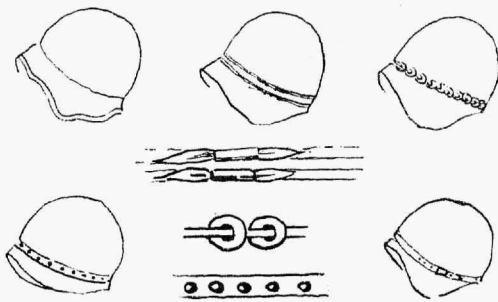
„Kuuile — jina!“ ütles ta. Nad olid ükfinda toas, ületbe-
tud saalis, mille õhus heljus lillilõhna. — pidulikust kaastis,
kus weel põlesid küündad kollaka helgiga, kustawa lamina-
tule kõrwal.

dud, mida pariifitarid või wiinitarid kannavad. — Muresejeme endile ka „fantasii“ kübara, mida tõmmu, kitsanäoline pariifitar suure menuga kannab ja tahame olla ihk'id. Kuid sealjuures unustame, et oleme juba tüübilt teistfugused, laiemate nägudega, heledamad ja elame põhjapool, kus hallim päikesevalgus, tuhmim loodus.

Meie vajame endi laiemate nägude jaoks lihtsaimaid, pehmemaid kübaravorme. Vajame endi riie- tuses halli ümbruse, tuhmima valguse tõttu, enam sooja, pehmeid, sügavamaid toone. Ja vähem täiendavaid ilustusi nii riietel kui ka kübaral.

Nägu, kui ühte pinda maadeldes, näeme, et ta on isegi juba küllalt kirju. Siin on sinised või hallid silmad, punane juu, valged hambad jne., mis küllalt peaks tähelepanu kõtma. Ja kui nüüd riputame kübara külge veel lilli, söödamale puuviljale järeleaimatuid kobaraid, „briljant“ nõelu, või tipime ta täis õhki, sulgi või muud kribu-kribu — see kõig jagab näo iluolulset. Kui on kübaral ilustus, mis jageli väga vajaline, siis olgu ta hästi valitud. Ta võib olla jamaast materjalist mis kübar, näit. kitsas jama värvi viltpaelafene, mille otjad ühendatud väikeste effekte pandlaga; siidpael vilpkübarale heledamas või tumedamas värvioastmes jne. Meid kannistamise variatsioonid on tuhandeid, ning oleneb tarvi- tajate nõudmisest ja ärde maitsest, milliseid pea- kattede kanname.

Näokujult jagame kübarakandjad kolme liiki: 1) lai ja 2) kitsas nägu ja kehtkõik. Vähemalt vaatleme kahte esimest, sest neile, eriti laianäolisele on rassem sobimat kübarat leida.

Joonis 1.

Palju tähendab laiema näo juures kübara põhja kuju. Leidmine enam-vähem meeldima peakatte, on küll kitsarõõtu, kuid laiemale meeldi venitada ja saame ta kuidagi pähe. Kübara äär venis küll laiemaks, kuid põhi jäi ikka endiseks ja selle tulemus on, et

Joonis 2.

Nende tütre pulm oli möödunud; viimased küsalkjed — jugulajed — olid lahkunud. Oli kell neli peale lõunat — udusel, vihmasel novembri pealelõunal.

„Milline päev pulma pidamiseks!“ haigutas mees. „Noh, kui aga Sissie on õnnelik. Naised, abieludes, on ikka õnnelikud, eks?“

„Do, ja, ikka!“ vastas naine. Mees nagu jahmatas vähe tema häälakolast, milline temale oli ootamatu, kuulas, vaatas temale otja. Sissie peatus ta tema tooli taga, — ta oli ilus valgejuuheline mees, umbes viiekümneaste aastane, hästi riietatud ja hooldatud.

„Sina igatahes oled õnnelik, mu armas,“ ütles ta, ja olid ikka õnnelik, eks?“

Ta paitas tuge käega naise kuitat.

„Meie võime ainult soovida, et meie tütreid oleks jama õnnelikud abielumaised, kui sina.“

„Nad peavad ise proovima oma õnne,“ ütles naine kumalt. „Nüüd on ka viimane läinud! Annats Sumal, et ta armastab oma meest!“

„Aga kuidugi armastab ta teda. Kõik head naised armastavad omi mehi, eks ole? Kuidas ja jeda armad, et keegi sinu tütredest ei armastaks oma meest!“ Sälle silitas ta naise juukseid. „Atte, et ja mind armastab, ruttu!“

Ta ei oodanud ära naise vastust, vaid läks ukse poole.

le. „Ma lähen veel tunniseks klubisse,“ ütles ta. Seal peatas naine teda.

„Kuuks — sina!“ ütles ta. Ta oli püsti tõusnud ja pöör- dus mehe poole. Ta oli kits naine, viiekümneaste eluaas- tate ligikal, — kuid ikka veel ilus.

„Aga, Alice, mis see siis —“

„Wait!“ ütles naine. „Puuksa mind! Vajate mind kõnele- da. Kõpuks ometi.“

Silmapiilguks seisid nad vastamisi, — liikumatult; mees inestunult, naine peaaegu hingeldades.

„Ma olen sulle sünnitanud kaks poega ja kolm tütar,“ ütles ta. Viimane meist lahkus väna meie majast.“

„See on ümberlõikamatu tõsiasi,“ naeris mees, vähe kohmetunult, sest naine paistis temale väga imelik. „Meil oli palju õnne tüdrukutega. Kuidugi tegime meie nende jaoks kõik, mis oli meie võimuses.“

„Oli õnne!“ tõrdas naine. „Abielu on ainuke õnnemõ- malus naisele. Seda oled sina ikka arvanud.“

„Ja, ning see ongi ju nii, eks ole? Dead ja mõnda teist, päremat?“

„Ei. Abielu on juuri õnn. Ma tahtsin öelda, ta võib jeda olla. Kuid mitte abielu iseenekest, nagu sina näid arvanud.“

„Sissie abielus väga hästi. Tema mees näib omal viisil päris korralik inimene. Ma ujuu —“

nägu näib laiemana kui kübara põhi. See ei ole foguni mitte ilus ja selles seisabki sageli mittesobivuse põhjus.

Joonis 3.

Samuti mõjub kaunistuse asend: kas eraldab ta tugevamärvilise paelana kübara põhja äärest, lähed kübara kepplohalt ribana üles või asub muukujulise jena küljel.

Teame, et kõik vertikaaljooned pinda pitendavad ja horisontaaljooned jeda lühendavad, laiemaks meenitavat näivad. Siit teeme järelduse laia- ja kitsanäolisele kübara kuju ja kaunistuse valikul.

Sageli patustame ilundute vastu kandes meie näole foguni mittesobivaid kõrvarõngaid. Kui jätkamegi puudutamata põhimõtetle küsimise — kui võrd barbaarne või esteetiline nende kandmine

Joonis 4—5.

üldse on, vaatleme lähemalt kõrvarõngaste mõju näowormile. Neid valmistatakse läikivast kallis- metallest, läikivast kalliskivest — juuremalt jaolt nende odavast imitatsioonest. Selliseid näemegi nende tuliseimate pooldajate kõrvas pähhlijuuruste pärlitena, kõlisevate klaasrõngastena, wäskripatsitena, poolkuudena või „kalliskivi“ tildadena.

Joonis 6—7.

„Mida ja wjud?“

„Nad saavad päris kenasti läbi — nagu enamik abielu- rahwaid.“

„Maine pöördus õhtes kustuma kaminatule poole. „Minu tütarde hinged!“ ohkas ta; „minu tütarde hinged!“

Mees tuli tagasi naise poole. „Sa oled wäsinud,“ ütles ta, „ja närwiline. Wõta wähe musta lõhwi ja heida natuke- jeks puhkama. Täname päew oli wäga wäsitaw. Kui sa oled wähe puhunud, turned ja enesel jälle hea oled.“

„Kui ma ainult oleksin kindel, et nad armastavad omi mehi!“ ütles naine, ikka veel tulde waadates. „Ma mõtlen sagedasti, et Mary, — Mary —“

„Sa teed temale ülekohut,“ jähwas mees wähele. „Kra Jumala pärast Mary'le rumalasti ette kõnele. Ta on isegi romantiline ja tänapäew ei tunnusta jeda. Romantika ei taju enam. Tema mees pole sugugi nii paha, kui teda dieki kohelda. Tal on nii palju raha ja kui tal tarwidus on lõbutsemiseks —“

„Jäta jee,“ ütles naine. „Mary on kõige jarnajem minule. Aga olgu kuidas on,“ naeris ta kurwalt, „nad peavad ise oma õnne proovima — nagu minagi. Peaagu kõik wõime meie teha oma laste heaks — kuid meie ei saa kindlustada neile õnneliku abielu.“

„Kui neil kõigil on niipalju õnne kui sinul, siis pole meil põhjust kurtumiseks.“

„Sa näid wäga armastawat ütelist „õnne olnud“, watas naine. „On mul siis õnne olnud?“

„Do, ja tead wäga hästi, mida mina arwan,“ ütles mees pead tagasi wihates. „Kra tee ennast ilma põhjuseta naerwäärseks. Kui ma ütlen, et jul on õnne olnud, siis arwan ma muidugi, et meie abielu on õnnestunud. Ja waata, Mice, — tunagi pole ja mulle nii imelik paistnud kui täna õhtul, — ja pead ju ise tunnistama, et ja oleks wõinud saada halvema mehe, kui mina jeda olen.“

„Ja,“ ütles naine aeglaselt. „Do, ja, ma oleks wõinud tõesti saada palju halvema mehe sinust.“

„Sa oled mu mõistlik tüdruk. No ja, meie oleme üksteist armastanud niid wärsti juba kolmkümmend aastat. Anna mulle üks muju, enne kui ma lähen klubisse.“

„Ei!“ karjus niid naine. „Jää stia! Ma pean täna õhtul kõnelema. Weel enne, kui ja lahtud siit woaft. Ma tahan sulle kõik welda. Kuula! Jätu! Kuula mind! Wäse mind kõnelema!“

Päris imestanult istus mees toolile.

„Sa ütled, ma olla sind armastanud kolmkümmend aastat,“ ütles naine, seisdes mehe ees. „Ma tänan Jumalat, et ja jeda ütled. Ma olid sinule truu, korralik naine, — eks ole? Ma kaswatastin lapsed. Ma armastasin neid ja hoolitsustin nende eest. Weel oli ilus kodu, ütles, eks ole?“

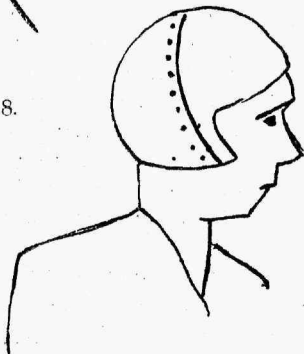
Nägu filmapaistew fibarailustis, nii kirjub ka lärtiv förwaehte paar tähelepanu mujale ja meie filmad effiwad ühelt förwarõngalt teisele, jättes tähelepanemata nägu ennast, mis näib seetõttu kuidagi laiali walgunwat kahe filmapaistwa ehte wahel. See on üks förwarõngaste halvemaid omadusi, et ta ostamatul walitkul näokujule hoomimata mõju

Joonis 8.

Joonis 9.

Joonis 10.

awaldab. Kuid ta võib olla ka väga kena, nimelt tagasihoidlik pikliku kujuga förwarõngas näib ümarat nägu pikendawat. Muidugi, sel juhul, kui nägu tugewalt ette ei ulata ja förwad seetõttu liiga taga, tuklapool ei näi olemat.

Üks väga tarwitatawaid ehteid on weel kaelakee. Noob loob alalõpmata uusi kaelakeede üfjüklilide worme: ümaraid, kandilisi, terawnurkseid ja lame-daid. Suurele ümarlülidega keede moele järgnewad uued ja üks wiimaseid uudiseid on lamedasti kuld-pleki kolmnurkist kee. Paljastatud kael tundub ikka näo pikendusena. Kui kanname kõrgel ümber kaela jämedat, tugewawärwiliist keed, siis lahutame filma-paistwa joonega näo kaelapinnast. Seega lihtendame näo pikkuje nurje, millega peaks arwestama laia-näoline.

See naise ümara ja pehmetormilise kaela ümber, peab weel rõhutama selle ilu: wormi pehmust, naha siledust ja wärwi. Ja ei tohi tunduda ofastraadina, mis väga wõimalis igasuguste terawwormiliste kwiikeste, metallripatsite ja klaaspärlite tarwitamisel. See loob waatlejale ebanugawirje tunde, mis ehte kandjale waid kahjuks on. Ka wärwi walit peab teadlikult siindima, et ei juhtuks meile ehteks ese, mis nahawärwi puudusi weel rõhutab. Nii näitaks lumi-walge kee hallikas-kollase kaela ümber. Kuldsel kee-keed filmaspidades hoidugem filmapaistwate fibarate ja ehte kandmisest, kui meie küllalt teadlikud ei ole selles, mis meie wäliswõrja ja iheloomuga jobib.

Wtiin, 1. sept. 1929.

Linda Ormesson.

„Minu armas Alice, ja oled mulle ikka olnud kõige parem naine, ja mina,“ — ta naeratas naise poole.

„Ma olen sulle ikka olnud kõige parem mees, — kas-tsid ja seda wõlts?“

„Mõh, — ei. See on ju edem, kui mees seda ütleb enesest. Siski —“

„Ma ei ütlen, et ja mulle olid halb mees: meie jaime väga hästi läbi. Ma tegin, mis ma wõisfin, ja meie saaru-tastime mõndagi.“

„Sa kõneled nii, nagu poleks ja mind kunagi hoidnud.“

„Ei!“ — naise hääl kõlas tõsiselt ja pühaltikult — „see ei wastaks tõele. Ma olen sind väga hoidnud — alguses. Ma armastasin sind tõesti, Robert, — kui meie abiellustime. Ma armastasin sind ja imetlesin sind, nagu seda teeb iga korralik tüdruk oma tulewase mehe suhtes. Ma arwan, aja pikkusel oleks ma wõinud õppida sind päris tõsiselt armas-tama.“

„Alice! Mu Jumal — Alice!“

„Oh, ära kardad! Ma ei ole ka armastanud kedagi teist. Ma olen küll näinud mehi, kelledest ma uskusin, et ma neid oleks armastanud, olles nendega abiellus. Kuid on ka wõim-alkit, et ma effisfin.“

„Aga mina! Tahad ja sellega wõlts, et ja mind kunagi pole armastanud! Mida peab see tähendama! Ja mina, kes ma sind kogu selle aja jookkul olen armastanud, ja — —“

Naine pöördus mehe poole:

„Oled ja mind kunagi armastanud teistki kui ainult oma enese pärast?“

„Ma ei mõista, mis ja sellega wõlts tahad! Sa ei tunne iseenast! Sa ei wimagi ise, mis ja ütled. Wõta nüüd wä-he musta kohlvi ja — —“

„Ma tean siigagi hästi, mis ma ütlen. Me kahekümne aasta wotan ma, et seda wõlts. Ma olen seda üks wõi kaks korda katjunud wõlts teisel wiisil — kuid loobusin sellest. Ma mägin, kui mõttetu see oli. Sellest ei oleks ka olnud kasu. Minult kahju.“

„Miks ja seda ütled siis nüüd?“ Naise filmad hakkasid jarama. „Mh!“ ütles ta, „wiimane laps lahkus täna majast. Nad on nüüd kõik abiellus. Nende õnn on nende oma kätes. Mina ei saa enam midagi teha. Täna õhtul oleme meie üksi kodus.“

„Ja ja kasutad seda juhuist, et mulle wõlts ainult eba-meeldimaid asju, — asju, millisead ja isegi tõsiselt ei wõta.“

„Oh ei,“ wastas naine ägedalt, „nii see ei ole. Ära usu, et lugu niisugune on. Ma ei oleks sind kunagi ilma põhjuseta nii haawanud. Ma ei ole seda ju kunagi teinud. Aga maata: nüüd on ju kogu see lugu lõppenud. Sa on lõp-penud, kas ja mind ei mõista? Do, kuidas pean ma sulle seda seletama? Kuidas ma ütlen sulle, mida ma ometi ütle-ma pean?“ Küsis naine ja toetus tooliseljale.

KROONIKA

Naiseltid toetavad Lhdia Koidula kodumaale toomise fondi.

Nagu minevases numbris teatajime, on Naisliidu juurde asutatud Lhdia Koidula põrnu kodumaale toomiseks fond. 10.000 jendi juuruse aluse jellele pani Pärnu Koidula mälestuse jäädvustamise komitee mineval kuul. Efimeje lija jellele tuhande jendi juuruses annetas Tallinna Naiseltis. Kuuldavasti leidvat fondi toetamise mõte elamat poolehoidu ka teiste naisorganisatsioonide hulgas ja jellele olla ka mujalt varsti liha oodata. Kuna põrnu ületoomine kroonlinnast on kindlasti teatud väga juurte kuuludega, siis on tarvilik, et mitte ainult naiseltid, vaid ka teised kultuurilised ettemõtted toetaks jelle teostamist, mida ta wististi loota võib.

Perekondlike kaswatuje kongress Belgias.

Tulewal sügijel augustikuul peetakse Belgias arwu poolst neljas perekondlike kaswatuje kongress. Selmitjed kolm kongressi sel alal, mis on kõik olnud samuti rahwuswahelijed kui eelolew, ja waga laiaulatuslijed, on arutanud peamijelt üldkujumusi kaswatuje alalt ja on esikohale tõstnud kodu ja perekonna kaswatuslijed tähtsuse. Nende kongresside mõjul on logu maailmas koduse kaswatuje tähtsusest hakatud ikka juuremal määral aru jaama ning jelle ülesannete selgitamine on loonud uue liikumise. Wanemate jeltid, wanemate ja õpetajate ühingud, lapse hingeseu uurimise jeltid on jelle mõjul ellu ärganud. Nende rahwuswahelijeste

kongresside mõjul on peetud mitmedki rahwuswahelijed kongressid sama küsimuse kohta.

Eelolew kongress tahab esijoones käsitada koduse kaswatuje tegelikke meetode. Muu peas mõeldakse seal ajuda perekondlike kaswatuje ja kinniste kaswatusajutuste (lastekodud jne.) wõrdlewale uurimisele.

Ühtlasi on eelolew kongress ka rahwuswahelijed perekondlike kaswatuje uuestiühni 25-aastajeks juubeliks, mis jellele muidugi ühjab pidulikust.

Kongressi kawa jaguneb peajoontes nelja osajonda: 1) Lapse teaduslik kohtlemine, 2) Perekondliku kaswatuje üldkujumused, 3) Selkoolialilise lapse kaswatus perekonnas ja 4) Koolialilise ja kooli lõpetanud lapse kaswatus perekonnas.

Kuna kongressist wõtamad aja turtumad ja kaaluwamad eriteadlased sel alal üle kogu maailma, tõotab see jaada wägagi huwitawaks ja õpeliikuts. Ka Eesti ja meie Naisliit on jaanud kutsje kongressist osawõtuts. Naisliidu juures äsja tõlle hakanud kaswatuje ja hariduse komisjon on ajunud ka kongressi tõlle ja kawade uurimisele. Tahaks loota, et Eesti awaneb wõimalus jaada kongressile oma esitajaid. Kuna perekondline kaswatus jeltab naise kões ja on puht naise ülesanne, tundub enesejst mõistetawana, et Eesti esitajats sel kongressil peakid olema naised.

Põhjamaade riitide naistepäewad

22.—29. septembrini peeti ära Norras, Oslas, ühenduses Norra Naisliidu peatoosoleku ja 25-aastase juubeliga.

„Mis on lõppenud?“ küsis mees juhmilt.

„Kõik on lõppenud — pingutus, alalõpmatu piin, waew, mure. See on lõppenud. See võib lõppeda. See peab lõpema. Täna õhtul lahkun ma siit majast.“

„Sa oled hullumeelne!“ karjus mees.

„Ei, ma ei ole hullumeelne; ma keletan sulle jeda päris rahulikult; kuid ma pean jeda tegema ja waga selgesti. Ma pole kunagi inimesi waga armastanud — igatahes mitte liidades. Ma usun, ma oleksin sind wõinud armastada, — ma tunnen jeda päris kindlasti. Kuid jeda ma ütlesin juba tord. Reinhold, mõtle meie pika ühtje elu peale. Ma begin ikka, mida sina tahtsid: ma kandsin riideid, nullijeid ja soowisid näha mu jeltas, — ikka — täpelt, nagu sina mad mulle ettekirjutasid; ma tundsin inimesi, kellede jultes ja awaldasid soowi, et ma neid tundma peaks, ma kutsusin neid meie lõuna- ja õhtusõõtikidele, siis kui sina jeda soowisid. Mad olid päris kenad inimesed, — ma ei jalga jeda jugugi. Kui meie sinuga kunagi riidlesime, siis oli jee laste pärast, a i n u l t laste pärast — ja pead jeda tunnistama.“

„Ja,“ ütles mees tõstjelt.

„Mati ja igas asjas on minu tahtmine täitmist leidnud nende laheteümne kahetja aasta jooikul. Algul, siis — siis — ma kutsusin ka mõnikord oma tahtmise järele kaita, wäikeses asjades, aga — aga —“

Kõrwitult kattesas ta. „Ma ei kannata iteene,“ jattas

ta muutunud häälega. „Ma ei kuulu nende naiste liiki. Võib olla, oleks jee olnud targem ja parem — ma ei jaa jeda muuta. Kuid siis läks kõik waga libedasti.“

Naine waitis ootawalt. Oli waituse jilmapiik, mil oli kuulda waid kella tiksumine.

„Sa ei küsinud kordagi,“ jattas ta kurwalt, filmad pöördunud hõõguwale tuhale, „mitte ainust kordagi, mida mina heameelega tahaks.“

„Sul oli ju kõik, mis ja enesele iganes soowida wõisid. Ja peale jelle on jee sinu poolt waga labane nüüd kinnitada, ma pole sinu kões kunagi su tahtmist küsinud. Sa kujutad mind mingi noeruwäärje sinihabemena!“ Wees kõneles ägedalt. „Ming igawits teab, et, olgu mul ka omad mead, ma olen haruldajelt heajidamlik inimene. Juba poisitajena —“

„Muidugi jätisid ja mulle wabaduse piijasjades“ kattesatas jeda naine, „tähtsujeta piijasjades mõnikord. Ei, ja pole ka kellegi sinihabe. Kuid kordagi pole ja minu kões küsinud, kuidas ma teha tahaks. Ja — ja“ — naise hää wärises, „mitte ainust kordagi pole ja ka märganud, kui waga wäsinud ma olin.“

Wees waatas ärsifilmi naise otja. Kuid jee jattas:

„Palun sind, ära efime wastutaebustega. Meed on ülekitjised ja kohatud laheteümne kahetja aasta järele! Mäed, ma

Skandinavia riikide, s. o. Norra, Rootsi, Taani ja Soome naiste konverents. Konverentsi ainas Frederike Mörk ja arutusele tulid järgmised küsimused: naiste kutsetöö vastane pool, abielumaise õigus töö peale ka väljaspool kodu, rahwaterivishoid, jotsiaaltheaduste mõju kutsetööst tötava naise seisukorrale jne. Ühenduses viimase küsimusega pidas Soome töötinspektor proua Hedwig Gehhard pikema kõne, mis juuret huvi äratas. Proua Gehhard püüdis tõendada, et jotsiaaltheadused ei tohi naise tööd talistada rohkem kui mehe oma. Igasugused kaitse- ja tööteelused peavad naisele ainult kahju, tekitavad jarnaje olukorra, et töötav naine saab vähem palga, halvavad naise mõistlusvõimalusi.

Ängeborg Wallin (Rootsist) kirjeldas nähtusi, millede avaldub nii Rootsi kui ka teiste maade meeste naiste tööl. Eriti ilmuvad see meeste Rootsis posti-telegraafi ja kooli alal. Kuid isegi Rahvasteliidus olla see märgatav. Iuna ka jael naisametnikkudele täitja ühesuguste mõimiste juures meestega ikkagi antavat väiksemad ja madalalpalgalisemad tööd.

Konverentsil jalgus kurva kõniasjana, et igalpool on töötamas tagajätkumad jõud, millede ülesandeks on kütendada naiste õigusi ehk need jootu tagasi võtta, — õigusi, millede naised alles hiljuti ja suure vaevaga kätte võidelnud. Sellepärast tuleb naistel väsimatult vahtvel olla, et nad ei kaotaks pinda, mille nemad ise ja nende reitvõitlejad kätte saanud pikka aegade viija töö tagajärjena.

Raine ülitooli autodanituks.

Proua Elisabeth Boehm, tuntud Sakja maanaiste juht ja põllumajandusliste perenaistejeltside ajutaja, pühitjes hiljuti oma 70-aastast sünnipäeva. Sel puhul nimetati ta

Königsbergi jennati ühehääletijel otjujel ülitooli autodanituks tema tänuväärtete teenete eest Ida-Preisimaa perenaiste mainijel arenemisel ja maanaiste organijeerimisel, ning ülitooli vektor andis temale üle kuldje autodanitu faalafee.

Proua Boehm on esimene naine Sakjamaal, kellele ojaas taatud jarnane austamine.

J. R. Jaehlmann'i mälestusjamba forjanduje tähtaeg on lõppemas. Palve forjajatele viimjeks energilijeks teotjemijeks.

Dr. J. R. Jaehlmann'i mälestuje jäädvustamije komitee poolt organijeeritud forjanduje jummadejt diendati mõddunud aastal umustusse makunud Jaehlmann'i havaplatsi arved ja varustati havakalm kujur Melniku poolt valmistatud mälestuskiviga. (Arvanne ilmus omal ajal ajalehtedes ja J. R. Jaehlmann'i Albumi eesjõnas.) Märts ja kuluamaks ülesandeks komiteele on aga Toomemäele Jaehlmann'i mälestusjamba püstitamine, milleks puudub kangelst juurem oja tarvismitenast jummast. Samba kuu ja juurus oleneb forjanduje viljakujest.

Teatavasti lõpeb J. R. Jaehlmann'i mälestuje jäädvustamije otstarbeks organijeeritud forjanduje tähtaeg 31. detjembris j. a. Seda jilmas pidades, et forjandujeks lubatud aega jatkub veel vaevast kaks kuud, on ülalmainitud komitee pööranud kättesaadatud ringkirjaga kõikide oma lugupeetud tegelaste poole palvet avaldades, et nad nüüd veel korrats õige energilijelt tarvitakjid kasutada olevat lühikejt aega lõpulijeks forjamijeks oma tutvuskonnas.

Vastuvõdetud raha tuleb jaata J. R. Jaehlmann'i mälestuje jäädvustamije komitee arvele (1.) Tartu Gesi

lähem ju täna õhtul ära. Sa ei pea mind pidada katjuma. See oleks otstarbetu. Müüd on kõik ülekõigne."

"Aga, — kui ma küsida tohin — mis ja siis müüd teha mõtleb?"

"Do, ma ei mõtle ei julle ega enesele häbi teha. Ei, ka lastele mitte. Suure ja haruldase õnmena on mul ju oma isejetsjewe varandus lahus sinu omast, eks ole? Ma kolin siit ära ja mõllen elada päris vaikjelt maal, mitte kangel linnaft, jest tahan mõnikord külastada lapsi. Ma ei taha jul siin kufagil ees olla. Ja ainult mõnikord tahan ma kürlata head muusikat — ja ei jalki muusikat. Sa tead ju, kui ja mõnikord tulid minuga kontjerti, siis haigutafid ja ja andfid mulle igal viisil mõista, misjugune õhmer jee julle oli. Ja ma loobun jeltstonnaelust, kõigist neist vastuvõtmistest, mida ma ikka olen vihanud. Sa näed, ma kaon ju filmapitritit."

"Kas veel midagi?" küsis mees, vihas ja ahastujes pilgates.

"Ja, ma tahan jagedamini näha oma enese jugulafi, teda ma nii armastafin, kelledega ma koos olen üleskasvanud, kuid teda ja ei jalki ja ei tahjunud näha oma majas."

"Ah, need igavad katõiklased, — ma vihan neid."

"Ja," vastas naine kassa, "jellepärast nad ju ka ei käimud siin. Aga nüüd tahan ma nendega jälle kofku jaada, kui nad mind veel tahavad. Ja oma jooksjaja haigust tahan ma ka müüd arstida ja lähem jelleks mõnda jupelustõhja, jest

arst üttele, et kui ma jeda edasi ei lätkta, mõin ma veel termetks jaada."

"Kindlasti oleks ma nõus olnud minema sinuga koos mõnda jupelusajutusje," vastas mees, "kui ja tõesti arvad, et jul jellest kofu on. Kuid kõik need jupelajutusjed pole midagi väärt. Ja ma ei jalki neid."

"Ja," ütles naine. "Ma olen omad kofujed täitnud. Jumal ei mõi minult rohkem nõuda. Ma olin julle hea ja truu naine, sinn kodu eest hooldijaja. Kuid jagedasti mõtlefin ma: kord peab jelle lõpp olema. See mõte oli mulle abits. Mürl on ka õigus oma elu peale, niipalju, kui jellest veel järele on jäänud. Ma olen ju veel peaaegu noor. Ma mõin veel kolmkümmend aastat elada. Mu ema elab veel ja on peaaegu kaheljakümne aastane."

"Do ja, ja pead ju tegeima, mida ja digeks pead," ütles mees. Kuid jee kavalus, kui ta jeda olema pidi, eadõnnesutus. Mees uskus, et jee on õnnestunud, jest naine peitis oma näo kätte wafele, ja nagu mees nägi, nuttis ta.

"Tule," ütles ta rahustavalt jelle kerge, pehne häälega, mis veel dieki ärritada mõib. "Sa oled närviline. Sa ei lea isegi, mis ja üttele. Heida wähe pikali, wõta wähe kangel, musta — — " Ornalt pani ta oma kätte naise õlale.

Naine kargas üles, nagu oleks ta jäänud lõõgi. Ühe hüppega oli ta ketsjelpool toa otjast. "Ära puutu mind!" karjus ta. "Kõlgi, kõlgi enam ei tohi ja mind puudutada!

Maenu- ja Soiu-ühijuses (jootsen arme nr. 681/1 eht) komitee liikme raamatukaupmees J. Kaudjepa kätte, Kiuini tn. nr. 3. Surma läbi lahunud prof. Takwiku asemel võtab raha vastu komitee praegune laekahoidja dr. W. Sumberg termishoiu muuseumis, Põpleri tän. 32. Et teostuvad torjandust praegu veel mitte kaffestada, võib vastuvõetud raha ära jaata ka ajakaua varemalt. Korjanduslehe jaatmine ühes lõppsummaga võib teostuda aasta lõpuks.

Kanada naised võivad saada ülemkoja liigeteks.

Kanada ajakirjanduses on viimasel ajal elavalt harutatud küsimust, kas naised ka on Briti Põhja-Ameerika akti kohajelt „isikud“ ja kas nad võivad olla ka parlamendi ülemkoja, senati, liigeteks. Küsimus oli arutusel ka Privy Council'is, Briti ilmariigi kõrgemas kohtuasutuses ja see otsustas peale pikaajalist kaalumist, et kuna käesoleval juhul nimele „isikud“ pole lihtsat mingit kirjendamat jugu äratähtsamat lihtsust, siis käib see mõlema joo kohta. Kanada parlamendi alamkojas on praegusel filmapilgul ainult üks naisjaadik, miss Agnes MacPhail, kes käesoleval aastal kuulub ka Kanada rahvastelitud delegaatiooni. Kuna nüüd Kanada naistel pole enam takistusi ülemkotta pääsemiseks, loodavad nad kindlasti juba kõige ligemal ajal saada sinna ühe esitaja, kuna just praegu ülemkojas on vabad miisid kohta.

Saksa Naisliidu peakoosolek.

Saksa Naisliit, mis on üks paremini korraldatudest ja jõulijemast ning töövõimelisemast naisliidudest, pidas oma viimase peakoosoleku Königsbergis 29. sept — 4. oktoobri. Ühenduses asjaajamise koosolekutega peeti suuri naistepäevi, kus põhjalikule harutusele mõeti naistele praegu tähtsamad päevaküsimused. Esimesena harutati naispoliitilise tegevuse ülevaadet viimase 10 aasta jooksul, mil Saksa naised on olnud täisõiguslikud kodanikud. Suovitavate ettepanete ja elavate läbirääkimiste tulemusena jõuti otsusele, et naiste poliitiline töö peab muutuma veel palju elavamaks, et elus läbi viia nende täht poliitilist tunnustamist ja ühediagnosisust.

„Riik ja perekond“ tuli teisena harutusele. Siin jõuti otsusele, et riik peab võtma oma sihts kõigi majanduslike kultuuriliste-otsiaalsete abinõudega perekondade toetamise.

Riigi töö peab nii seatud olema, et perekonnal oleks uist rahuliku tulerõitu sisse, kuna alles ja ainult sellest ühust kasvab tahe jostada lapsi. Teine päev oli pühendatud maanaište küsimustele. Ülevaates „Põllumajandusline toodang“ seletas Dr. Roja Kempf rikkalikult kogutud arvude najal, kui suurt osa etendavad selles naised. Selle juures ei oli maanaište seisutord aga põrmugi rahuldav. Toodi ette kõik puudused ja arutati võimalusi nende parandamiseks. Lõpuks jõuti otsusele, et ka maanaised endid ise aitama peavad, kuna mujalt kufagilt suurt abi ja vastutulekut loota ei ole. Arvati, et selleks on tarvis veel jüvendada kutseilist maanaište organisatsioonide tegevust, et maanaištele nende taudu nõutada võimalikke ja tarvilikke joodustusi.

Lõpuks arutati veel noorsoo küsimusi. Viimaste arutamiseft võtsid elavalt osa naisnoorsoo rohkearvulised esitajad. Suovitava ükfiatsjana selle küsimuse arutamisel võiks nimetada, et siin esineti nõudmisega, et tollid tubaka ja alkoholi pealt tuleks tublisti tõsta, samuti, et igalpool tuleks vaudselt läbi viia varajane poliitiseitund. Suovitavad päevad andsid terve rea uusi algatusi Saksa naište organisatsioonide tööse.

Hollandi esimene naisarst jurnud.

Dr. Metta Jacobs, Hollandi esimene naisarst, juri nüüd 75-aastajena. Ta polnud mitte ainult oma kutse alal teerajajaks naistele, vaid oli ka üks agaramaid naisliikumise juhte. Naistehääldeiguse ilmalitidu asutamiseft jaadik 1904. aastal Berliinis oli ta üks tuntuimatest tegelastest selles rahvusvahelises ühenduses. Veel tänaruaastajal naište hääldeiguse ilmalitidu juubeli kongressil oli ta üks selle teftkuju-dest.

Millitent Hancock jurnud.

Inglise naisliikumine, kuid samuti ka rahvusvaheline naisliikumine näeb Millitent Hancock'i suunas asetatamatu taotust. Rogu ilma naistele peaks olema unustamatu, millise julguse ja järjekindlusega ta ilmaõija pulskemisel proteesti tõstis sõja vastu oma maa valitjuse ees ja millise järjekindlusega ta sõja kestel püüdis ühendust alal hoida maailma vaemaliste riikide naište vahel. Paljud rahvusvahelisi naište nõupidamisi juhtis tema oma selge ja lepitava vaimega.

Ma vihkan sind! Do, kuidas ma vihkan sind! Mu Zumal, mis pean ma sulle jeda üllema! Ma kahstin minna, ilma et ja sellest midagi teaks. Ma vihkan sinu käepuudutust; ma vihkan ju häälkõla! Ma vihkan sind selle eest, et nende aastate jooksul nägid ja tundsid ja minus ainult oma teenijat, oma mängukanni, oma jülekõera! — Kuid meie ei taha ju sin kurvõmõngu!“ Ta valits, raputas pead ja seijatas.

„Ma ei taha siiski sinust lahkuda vihas,“ ütles ta ja ulatas mehele oma käe. Kuid see ei võtnud jeda vaid seifis abitudil jaina juures. Neglaqest hammus naine ühe poole ja mehe ilmad jälgisid jeda.

„Ja sul pole ühtegi head lahkimiseõõna?“ küsis ta taha naihtel.

Ühe juures pöördus see tagasi. „Do, ja,“ ütles ta taha. „Zumal õnnistagu sind. Ta andku mulle andeks, kui ma toi-

min enesearmastamalt. Kuid ma ei usu jeda. Ma olen truult teeninud ära oma aja. Mõlle näib, et ma talitan dieti: ja oled ilma minuta jama õnnelik. — õnnelikum; ja meil kõigil on ainult üks elu elada. Ma ei või kauem elada nende kurjade ja vihkavate tundmuste ja mõtetega päevast päeva. See pole ka sinu vastu õiglane. Ma mõistan jeda hukka.“

Siis pöördus ta taha, läks ukseft välja ja sulges selle enese järel.

Mees aga, kui üks langes finni, hakkas tõndima taas edasi-tagasi. Mõ mõõdufid mõned minutid, kustuvate küünlatulede kurblikus hämaruses. Siis peatus ta teft tuba, võttis taskust paberosstõõfi ja süütas enesele ühe paberossi. „Kui ta rahustub, tuleb ta jälle tagasi,“ ütles ta enesele.

Maarten Maartens'i järele.

Riidekauplus A. Miller,
VANA POSTI 7,

soovib suures valikus MANTLIRIIEET, VIL-
LAST KLEIDIRIIEET üle 150 värvi, siidi
kõigis headuses j.n.e. Hindu ei ole tõstetud.

Riidekauplus A. Miller,
VANA POSTI 7.

Kõiki daame,

kellel lokid hästi ei püsi,
palun külastada minu äri.

Hästikesivad soengud.

Dipl. naisjuuksetööstuse
professor „FREDERICK“
Vene tänav nr. 1 (paraad-
sissekäik). Telefon 32-05.

Hinnad harilikud

TAPEETE

uemates mustrites, kõige suuremas valikus ja

seinapappi

soovib odavalt

Isak Veelmann'i

spetsiaal tapeediladu V. Tartu maantee, 22,
omas majas. Telefon 5-82.

**Siidi-, velvet- ja villaseid
kleidi- ja mantliriideid**

soovib suures valikus

J. TOBIASE' e riideäri

Viru tän. 24.

CARTIER-BRESSON
PARIS

PESUKINDLAD PARIS VÄRVID

KÄSITÖÖLÕNGAD

Esimese klassi prantsuse vabriku
saadused

Kaitsemärk

„A la Croix“

PESUKINDLAD VÄRVID
(300 värvi)

Märkniidid

Pärlilõngad

Brillanté d'Alger (Mouliné)

Heegeldamise niidid

liri lõngad

Linased lõngad

Hedebo niit

Nõelumise lõngad

Asutatud aastal 1825

Bona
ja
Prima

on
parimad
taimerõid
Müük
igalpool

KANDKE
KÜLMAL AJAL
AINULT
TRIKOOPESU

ON ODAVAM, PRAKTILISEM
JA TERVISLISEM KUI HARILIK
PESU.

SAADAVAL ÜLEMAA.

O. KILGAS

TRIKOO-PITSI JA SUKAVABRIK
TALLINN

V
TOM
A
D